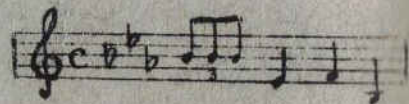

1916 - 11.11.1941

יוסף בן בסט

— נספה בתאונת לילדים —

"... גרוני כחמש את הבכיר
ואיננו -
סמן שהבכיר תקוע בלב..."
נ. אלטרמן

ב ק ט ף א ד ס .

וזרם החיים שוטף אחריו בכח - כתמיד, בהעקר חבר מתוכנו - ממשיך הקבוץ
את חייו בשטף, בכח - כתמיד.
מתלמד הקבוץ ביגונו - לסעות מספר, לימים אחדים - ונפרד מהחבר בעוצר
כאב ונדבכים פעטים.
וזה הכל.

הזנו גמול החיים? הזוהי התמורה?
לא. לאיים אין גמול ואין תמורה, אין שלומים למות.
קברה ידנו מהטיב את האבדה. נותר לנו אך לשטוף הלאה, בכח, בליכוד
ולטאת בלב את זכרו.
ברגעים אלה נעמוד נא דוממים ומרוכזים ונתן כבוד לחבר השוכ אטו איננו.

בקטף חבר בעלמסיו, והתכרה איתה יכולה להסתגל לעובדה, כי הוא איננו עוד. מלא היים, שופע כוחות ומרץ, נדם לעד. ומה מכאיב, מה מרגיז המות המקרי החוטף את האיש, שידע על מה לחימתו אמנם יוסף היה מאותו מוג יקר של אנשים שמסירות וקנאות הן מתכונותיהם העקריות. נאמן לתנועה, שאהבה בכל מאדמו ובלי מצרים, תיה בין גבוריה האלמוביים.

לא הכרתיו היטב בחייו הפרטיים, אבל פעלו בתנועה יכול להיות סמל למסירות ופשטות.

חי וגדל באחת מערי השדה בכולגריה, שבה היתה אוכלוסייה יהודית לא גדולה. ושם במשך שנים רצופות יוסף קיים קן שומרי במשמעותה הבלתי אמצעית של מלה זו. הוא היה ראש קן, מזכיר, גזבר. אספה כי תקרא מטעם השומר הצעיר, הוא יסדר את הספסלים באולם, עתה התנועה כי יגיע, הוא יפיצו כמו ידיו ומעטים היו הקיינים בכולגריה, אשר בדיקנות כזה ובטלמות כזה ערכו מגביות הפיצו את הוצאותיה, בעבו לתביעותיה, של התנועה כפי שעשה זאת קבו של יוסף. ולא תלמיד בגמנמיה היה, אלא פועל, המקיים את עצמו ואת זמו האלמנה בעמל כפיים מפרך במחסבי שבק. ועם כל זאת כצא שתת, להיות מארגן ומחנך, וגם מהשתלמותו לא הביח ידו.

העיר שבה הוא חי, היתה מבצר הרבזיוניזם. מגנט השבך בעירו היה מטור לרבזיוניזם והשתמש בכוחו התמרי והמוסרי לשם כפית תורתו על פועליו ובכיו עירו, גמי שמכיר את האוירה הפרוכינציאלית של פטריארכליות בעיר שדה. בכולגריה יכול לתאר לעצמו מה כוחות נפשיים גדולים היו נחוצים כדי לטאט את דבר התנועה בגאון וברמה, בלחץ צבורי עויין, בהל מלחמה כמעט בודד, שתר לאמת התנועה תוך כדי למוד המפתח אליה - השפה העברית, חנך אחרים, תוך כדי התירה להשלמות עצמית. רק מי שיכול להעלות על דעתו איך נוכח כל הקשיים האלה ונוכח הצויים המרובים שתנועתנו השילה על חבריה, היה אפשר לקיים בנאמנות כזאת קן שומרי - יכול להעריך מה גדולים הכוחות הנפשיים שיכלו לעשות זאת, מה נהדרה הדבקות בתנועה ובמפעל אצל גבור פשוט וצנוע זה. אותם המקורות הנפשיים המולידים את הפרטיזאן ברוסיה, הם שהולידו ביוסף את הרצון לעבודתו בקן, ליגיעת כפיו המסורה במסילות ואת השאיפה הכנה לכנות את קבוצו הוא. זהו איש התנועה המגלם החי של מפעלה. החברים האלה למוניהם, הם אהובים עלינו ביותר, אך כי לא רק הם קובעים את דרכה של התנועה, ללא ספק הם מעצבים את דמותה, המהפכנית המגטימה.

| כשאני חושבת כעת על יוסף, כשאני מדברת עליו, לפני נצבת דמותו -
 לא דמותו של יוסף חבר הקבוץ. ברוב המקרים אני רואה אותו כפי שהכרתי
 בפגישותי הראשונות. במרתף האניה, או על הספון תמיד ראיתי בשיר הכוזבה
 עם בן האמה מכבד אותנו ברכה שהכיא מבולגריה. אני רואה אותו על יד ברז
 המים דואג לסדר ולחלוקה צודקת, מצליף ותקופט עם אלה הרוצים לרבות את
 חבריהם. אני רואה אותו באניה בלילות אפלים שואל בחיכוך הערמומי והלכבי:
 - הרוצה את מכתב מבולגריה? לתשובתי התחבטת היה טכנים בפי עונה.
 והוספתי לראות את צלו הארוך מתכופף על חברי ואתה הטאלה צלצלה בגזבי.
 ואחרי כן - כשבאו ימים קשים - כסידיו החזקות יכלו לעזור - לא היו
 צריכים לעצמם, להזכיר לו, לא היו צריכים לבקט טבבו. הוא היה טם
 במקום שהיה הכרה וצורך בו. כשאנחנו עזבנו את האניה, כשבחלצנו ידי
 המטרה, נטאר הוא על ספון האניה, לטטור על הסדר לדאוג לחללים ולחוללים.
 אותה שעה שכל אחד בא לנפשו, הוא באד לאחריים. ולולא הוא ורעו, אשר
 שמרו על הסדר באניה, ספק אם היחא מגיעים רבים מהנוסעים בשלום.
 אחרי שיצא מספנד נגשאל, ובאותו החיוך הלכבי והערמומי הגיש את תרמילי.
 - קחי לך את התרמיל. לא סחבו כלום. הרי הבשחת לך - שמגר אטמור עליו.
 כן. כן. הוא הבטיח לי את זאת אז כשברחבו והוא נטאר על הספון. אבהבו
 המאוסים הכורחים מהמכנה - והוא אשר ספר את גורלו בידה מלא את שהבטיח.
 מאז זכרו אותו אנשים רבים. זכרו אותו הנוסעים הצעירים, זכרה אותו גם
 האטה שלכה בופץ לרסיסים מצער ויגון. היא לא היתה לו אם. בטעם הראשונה
 פגט בה באניה, היא היתה זקוקה לעזרה. יוסף הגיט את העזרה.
 עבר זמן רב, עברה שנה וכמה חדשים, עד אשר בפגטבו כולנו יחדיו בקבוץ.
 יוסף כאלה גדל יותר, אפילו התכופף קצת. - וכזה כפוף, עם המקפורן האדמדם
 מוסע פסיעות גדולות כסידיו בכיסיו - ראו אותו יוצא את טער הקבוץ.

- לאן זה יוסף?

- בוסע לעתלית - הוא עונה.

במע - ולא חזר. אתמול חזק, מלא כח ומרץ - היום עצמות שבורות ולב שותק.
 בלי מעבר. בלי גבולות - חיים ומות. אתמול גוף ענק מביס מזהירים, חיוך
 חביב מלא נאמנות, תשומת לב לכל - צביעות ואהבה לעמל - צמאון לתבונה
 - והיום כלום. מבלי שתרצה בכך הנך שואל את עצמך: למי ולמה היה צורך
 בזאת? וכי יש לה לאדמה הזאת עודף אנשים כבים וישרים על מביה?
 יוספו יטן. אי - טם על מדור העבודה דשם לגבי זמן מה: העירי אותי

בדיחוק בשעה 6.15. המשפט הזה איננו עוזבני. רוצה אני להכנס עוד פעם
לאהלה בדיחוק ב- 6.15 לראות את פניו הערים ומחייכיים. אמנם יוסף לא ישמע
כבר. איננו באהל, איננו בחצר. איננו יושב על יד השולחן בחדר הנוכל,
איננו בחדר הקריאה - - - איננו בקבוץ.
הוא הלך מאתנו - אולם בנו הוא ישאר.

ד ע * ה .

כ ז ל ם .

כה תמונה ובלתי מוכנת נראית בעינינו הצעירות העובדות שהיה - חי ומעל
אדם וכעת - נאלם.
שפתם העליז והשווקק של היינו בעצור לפתע בתאום ויאלם אף הוא.
תחת משאו הכסול של האלם התיפתה הרוח בהטטה לה מוצא והוא רחוק ממנה.
חסר הכסוי, וכה רב היה הרצחן להכיע מטהו - לבטא. הטבתיים בטארו קמוצות
בוהות ונבוכות.
לוינו רע ונצבס הלכ על הגורל, הוא לעג לנו הגורל הלזה בקטנו כחתף את
יוסף, להרגסת הצער נלותה התמיתה הגדולה - על מה ולמה?...
דוממים עמדנו לאחר סתימת הגולל.
באבל. באלם.

ל י ו ה ק ה .

מועטים הכירוהו. וקשה יותר הדבר שהלך לו חבר מבלי שהעריכוהו כראוי,
אולם אלה אשר הכירוהו מתאבלים על מותי מעומק לב. רק תכונות מעשות
הספקנו להכירבו, אולם מה שראינו היה להבליש את תמונתו בכל זוהרה. הוא
היה מסור עד אין סוף למפעל, לדעיון, לעמל ולהבריו. לב מלא אומץ,
שלפעמים לא ידע גבול. נפש נעלה שחשבונות קטנים לא העסיקו אותה. -
זה המעש אשר הכרנו ביוסף וזה המצין אותו. הנה על מה מצערים החברים.
ולא רק על זאת.

אנחנו, בני המאה הריאליסטית, הננו גדושי מעשיות עד כדי כך שאיננו
מוכנים להתמסר לרגשות וסנשימבטים. אולם יש דבר העומד מעל לכל - האידיאל
- האבקותנו והתירתנו לחיים צודקים יותר, יפים יותר ומאושרים יותר.
ובימים אלה כשהריאקציה מציפה באכזריות שלא תסוער את כל העולם - יקר
לנו כל חבר מאותו צבא ה"משוגעים" שהחליטו כנפסם לבנות עולם חדש. על
יקר היה לנו יוסף. כמה עמל הושקע, כמה זמן עבר עד שבוצרה אצלו הסקפת
העולם של לוחם אמיץ. של איש המעמדן קשה להטלים עם אבדן לוחמים כאלה,
כי מועטים הם ועליהם מוטל התפקיד הקשה להוביל את החברים אל הקרב
האחרון.

..

אחד הלוחמים האמיצים והמסורים - הלך לו. הקבוץ אבד חבר

יקר. צבור הפועלים - חלוץ נאמן.

על קברו של יוסף נטבענו, להמטיך במפעל הלהגים את חלומנו. נדע במעיינו
ובחתירתנו למלאת את תפקידינו ולהגשים את זה. אלמענו לחם גומי יוסף.

... הנה חשוב על האדם: הרי הוא בולה כשמש. גדול יעודו בחיים. האדם הוא הלוואה, המתאבק בלי הרף עם כוחות השבע, הטגלה עולמות חדשים, האדם הוא המפציא הגדול ביותר. במחשבתו ברצונו ובהתנדו הוא תופך הלוואות לבני אדם.

חזק האדם ביצירתו. מתאזר כח, אמיץ לב הוא. וצועד תמיד קדימה, עולה שלב אחר שלב יותר ויותר גבוה. האדם משנה את פני העולם, משכלל את צורת חיינו הוא.

לבו וללוחמים, למתאבקים על צורת חברתית נעלה יותר - יקר לנו מכל האדם. יקר לנו כל לוחם, כל לב נאמן. ובעת שנופל ללא קום רע - גדול הכאב. הרי בשר מכסרנו בלקח ודם מדמנו נשפך.

היום נפל רע. בלקח מאתנו חבר. התפרצה הסערה, חרק שן הגורל - וכמתי יד אחד מהק מעל פני האדמה את יוסף שלנו. ומצטבר כעס בנשמה - על מה ולמה ירדה הנשמה?

נפל כוכב. רגע קט בצנף על פני האופק נכבה. ירד תהומה. זיקי הקשת הרבים שהשאיר אחרינו לאין - סוף - דמותו - נשמור לעולם בזכרון. רבים לא הכירו אותו ואחרים - בשבילם היה אורו עמום. המרחק היה רב. אך אלה אשר הכירו אותו הישב ידעו ידע, גדול היה הזוהר אשר הקרין לבו. הנאמנות לרעיון - והמסירות עד נפש לרע התמזגו בו כאחת - באהבת החיים.

הרע נפל. יוסף איננו. לבי, עצור כח בפני האסון הגדול! דמעות אל תזלזלן ואתם ידי ביצירה מלאו את החלל.

ל. ב.

.. . .

נדמה לי שקשה לו לאדם הצעיר להיות עצוב, רגילים אנו לראותו תמיד עליז ושמת, שר ומבודח. ומה מוזרה, בלתי שבעית ואפילו איננה היא תמונת הצעיר המתאבל. צערו, ולו גם הקצור הכו עמוק ומתיס את כל כוחותיו. ברגעים כאלה יתרוק האדם שינים ויקלל את הגורל העור - בעת שליוינו את יוסף לקברו הרגשתי שמחטבה אחת אוחזת בכולנו. רגשתי את החברים חורקים שן ומקללים את הגורל... וכי מי פלל סוף שרגי זה? -

מחניק בגרוהן, ואילו זלגו חדמעות, יתכן כי היא מקלות לשאת את העצב הזה. כואב המרגיז פאחת, משובט... נפל... וחסלו עירח רוויה עוני ועפל קסה, חסרת שטח ותומט, חדומפת לא פעם את הובשים לשנוה איש את רעהו ומביאה פעמים רבות לידי יאוש מר. נכט הדם, וגדל מלא רצון למלחמה, ספוג כולו חזון. מנר'ך את רעהו כאדם זמאמין בו. ותעבודה חסנואה מה על רבים, בגלל קטייה היתה לו ידידה טעודדת ולכן אהוב אהבה.

... א ג ע ב ד ו

נרדמנו וחתעוררנו ושוב נרדמנו ושוב התעוררנו עד הגיענו לתחנה זו. כאן חודיעו לנו כי הרכבת תמסיק את נסיעתה לטעם וחצי מינתיים כבר דענו כפרובלמות שאמטר לדבר עליהן במטך לילה של נסיעה, ולכן החלטתי לנסות להרדם טוב. כנראה הצלחתי כי לפי מספרו לי חברי בחלמי להתמט כמה מדי להעירני. צעקות כולם עלו באוזני: קום, קום, כבר הגענו!

החורף - הקדמנו קצת מהכשרה, מנהל המטק שהיה שבע רגלי וחקיבונה של אשתד החליט לטנה להזמיננו יותר מוקדם ולהחזירנו מאוחר כסתו. האדם אשר נקבו לפגוש אותנו כמה כבר בתחנה. חבר גבוה, זקוף המסתדל שלם להבני לקר, ימבר מספר ימים שהטלג יורד בלי הפסקה הוא מהר לספר לנו אחר כך העמים על עצמו חלק הגון מהחפצים ויחד צעדנו אל המטק. כמה למה התגלגל ספרו: יוסקו, ווסקו, וכשהגענו והתיטבנו לטיחה קצרה להחליף רמטים סתמתי, לדבר ולהטוב על העתיד דלט גם הוא להגיי מילים מספר: - רגובי להגיל - אמר הוא - מילים מספר - בטנה טעברה התחלנו בהכשרה החקלית קבוצה בת טמונה חברים. הסתדרנו בלי עזרת מוסדות, כעת הדרך כבר סלולה, המוסדות כבר סמכו את ידם על ההכשרה הזו. התחלנו בלי מטרות, טעות עבודה רבות ליום, כי אחרת קטה היה לחדור למטק הממטלתי. מל העיר הסתמלה בנו כבטנוגעים, הגענו למה שהגענו. ודעו: אך מתוך הסנו חרמיני בהחלט לאנשים ולעבודה הצלחנו.

זמן ממוטך היה לנו מקר מיכנו לבין מנהל המטק וכאמר נמסרו המוטכות ליריבו, טטר לנו הסנהל טך: הכרתים בתור בחורי עיר. ונענתי לבקתם. בתחילה לנו קבלו דבר, וכטראיתי איך הם מזיעים ועובדים, קראתי ליוסקו וחודעתי לו כי פעתה יקבלו 10 לווה ליום, וכל כמה שהתספרו יתבר בענתי

גם אני לדרישתם. הם הגיעו לשכר הגבוה ביותר למועל הקלאי בבולגריה
- 40 לירות. המשלה אינה מרשה לשלם שכר זה וביהודו ליהודים. אך נאמנו
אינו מרשה לי לרעות אנשים המסורים כל כך לעבודה שלי הטלום הוגן.
הם כבר הקלאים בגלוא מוכו המלה. יבוא יוסף ויעיר לכם על כך.

א ר ר ו י ב . . .

מי הפסה התקרבו. להשאר במסק לא יתכן כי כל המבור
היהודי יזכר עלינו. בעיר הקטנה הזו גרו 300 יהודים אך הרכילות
והידיעות עברו במהירות הבזק. צריכים היינו לרדת העירה וכבר מבעוד
שבו דאג יוסף לסדרנו בבתי יהודים הגונים. כלילה ישנו אצלם וביום
כלינו את שני ימי החופש בביתו של יוסף. צחקנו ודברנו כלי הרץ התרוקן
במסעות הרבה וכל הדברים אשר היו במחסן המכולת נמכרו. אנו האנושה
השתאמה את ה' בסמחה ובצחוק הוא ספר לנו על העירה הקטנה והיא הוסיפה
אחריו.

כל היהדות הזו מכלכלים שני יהודים עשירים מאד. "מכלכלים" כך
אומרים הם. אך אנו עובדים ומתפרנסים משכרנו!

מקורות עבודה אחרים אין. אם בותן העבודה כועס על מישהו הריהו כפוע
מחולק עבודתו למספרים. כמע אחד הפעלים ארצה וכשראה בתי אלפי פועלים
בגל לאר ומליתם אירון אדום החליט כי הארץ חסרת רוח לאומית. היא
חזר יגולה רכזיו נכיסם והחליט על כל הפועלים היהודים שלו את הכרתו

הלאומית. התכוונה תנועת הליסטית הספיקה לגדל כאן בניים נאמנים למרות
הטרור הממשלתי. הם פועלים במחתרומסיעים על חבריהם היהודים, אך לאלה
קצת יותר קשה להלחם. הם מוכרחים להשתתף בכל תפלה בבית הכנסת, בכל
אספה רביוניסטית, לתרום לקרנותיהם, ולהרשם כחברים בהסתדרותם.

- "קשה להם" הם אומרים לי - הוסיף יוסף - קשה להם מאד, חורקים בטינים
אך מוצא אין לחסן אותי הוא לא יצליח להכריחן. הוא יודע זאת היטב
טלוט טעמים כבר שיטר אותי ממחסן השבן, אך טלוט טעמים חזר וקבל אותי.
לועל כמנוני לא ימצאן

חושך. לילה כה חשוך כאילו בכונה נוצר לעזרנו בעת הכליה. עלינו על הספון. כולם מצאו להם התעסקות איזו שהיא, יוסקו גם כן מצא לו. הוא דאג לאשה זקנה, אשר בעלה מת שעה לפני שהוכרח להפחד מאשתו ובניו העוליים ארצה. לא היה לו תחילה מקום באניה, אך כשהודיעו לו כי נמצא מקום, התפלץ בו הלב מרב שמחה. הוא דאג לה במשך כל הנסיעה, הביא לה אוכל נוסף כי היא לא אכלה את הכל. הוא גם עזר לה לרדת ארצה, הראיתם מעטיל מוריד מעפילה זקנה? וכשהלחם היה אצלנו בבחינת שאיפה בלבד היו אצלו במרתף מספר ככרות אשר מסר לידיה יום יום. וכשהלחם כבר היה לטובע וצריך היה לטמור עליו שיספיק לטבוע ימים הוא הרביץ מכות הגונות לצעיר אשר רצה לגנוב לחם. אך לגברת הזקנה, כך קראתי לה באניה, הוא לא שח לטלוח כבר.

בבית שאן, כשחרשו את החריש הגולשי היה הוא, שומר. אחרים חרטו והוא שמר. ואיך שמר! כל הסביבה הכירה אותו. וידעתם מתי היה אסיר בעכו? בתקופה של צער על טלחיהו והרחיקוהו מאותה חברה שאליה היה שיין ורבים היו החטטות אם באמת הוא מתאים לה. גדל אדם, בסביבה הרחוקה מהמרכז, שנים רבות עברו עד שהכירוהו והעריכוהו. וכשכבר האיר נפל בבת אחת לתחום. תקופה ארוכה חכו אנשי מונספרט לאור השמל, תקופה ארוכה מאד, וכשהאיר אחרי תקופה כה ארוכה נמצאה היד שבבת אחת ככתהו. ככה אדם אשר האם, התנועה חכתה לו שנים רבות, הוא שצריך היה לתלם את התלם הראשון בהתישבות שכה הרבה התגעגע עליה. היממנו ימים נאמנות אשר ימטיכו להחזיק כמותו את המחרסתה?

מתוך הרגשה כבדה אני יושב לכתוב את מכתבי זה:

אינני יכול שלא להעלות על זכרוני את ההתחייבות שהתחייבתי לכתוב לכם. והרי עשיתי זאת מאחר שיוסף תבע את זה. אני ממלא אחרי התחייבותי זאת במסיבות כה שרגיות - כאשר יוסף איננו! אבדתכם שהיא אבדתי באותה המדה, אינה מאפשרת לי כל יכולת לנסות לנחם אותכם, לנחם את עצמי...

כי בטה אנחמכם, במה אנחמם אף אני? גם בימינו אלה, כאשר העולם מתבוסס בדמו, כאשר מיטב האנושות מובל לטבח, יש מיט מקום להזדעזע עד עומק הלב למגע בטורה איומה זו, בהודע לך שחבר כה קרוב נעדר הנהו!... אל יוסף קטרוני קטרים רבים, לא אדבר על זה מה ראשיתם בטל קטרים אלה. ודאי הספקתם להכירו היטב ומתוך כך לא יכולתי שלא להעריצו.

להעריצה רבה היתה ראויה קודם כל מסירותו המוחלטת לתנועה, גבולותו להקריב כל קרבן אשר נדרש ממנו. היתה ראויה להעריצה עמידתו האיתנה על זכות הקיום לתנועה, כאשר נטשה עליה מלחמה אכזרית ע"י פרנסי עירו ופרנסי היהדות בארץ מולדתנו. וכאן - בקבוצנו הוא זכה להערכה רבה ע"י כל אחד מאתנו אשר בא במגע אתו. הערכנוהו בגלל עמידתו הכנה בתי יום יום, במגע עם מוסדות, אנשים הערכנוהו בגלל האחריות שאין לה תקדים - שהוא הראה ביחסו לעבודות אשר בהן עבד. הערכנוהו בגלל רצונו הלוחש ללמוד אותן. לא פעם קרא ה שהפך להיות מתביין למדריך... כי רב היה כשרונו.

הערכנוהו גם אז, כאשר מתח עלינו בקורת על הופעות לא מושלמות... כליל הפרידה השמיע דברי בקורת שלובים בהערכה חמה ורבה לקבוץ שחשבו כבני בית יקר... כך התיחס אליו גם כאשר בקרנו...

אבל בא המקרה המר וקפד את חייו. שכלנו חבר מהטובים ביותר, מהאהובים ביותר. בוקב ועצום הוא הכאב... אבל כדרכנו מאז עלינו למצוא בנו, כוחות נפשיים. לעודד ולהתעודד.

יוסף איננו - זכרונו לא ימוט מלבנו. חיו הצעירים יהיו סמל לנו, יאיר סמל זה את דרכנו להבא. התעודדו חברים ונתעודדו! התאוּסוּ אחי ונתאוּסוּ!

חברכם פסח.